

Alberto Vojtěch Frič

Alberto Vojtěch Frič, český etnograf, cestovatel, botanik a spisovatel se narodil 8.9.1882 v Praze v rodině právníka a náměstka pražského primátora Vojtěcha Friče. Od mládí vykazoval výjimečné nadání v přírodovědných oborech, byl velmi samostatný, originální a vybojoval si svůj vlastní směr života. Již v 15 letech byl považován za výjimečného znalce kaktusů ve střední Evropě.

Když mu v roce 1899 celá jeho sbírka kaktusů zmrzla, rozhodl se založit novou a to z kaktusů, které si sám sesbírá. V letech 1901- 1929 podnikl sedm cest do Jižní Ameriky a jednu do Severní, při kterých se soustředil jednak na sběr kaktusů, jednak na objevování nových končin.:Sbíral při tom etnografické materiály a poznával život indiánských kmenů.

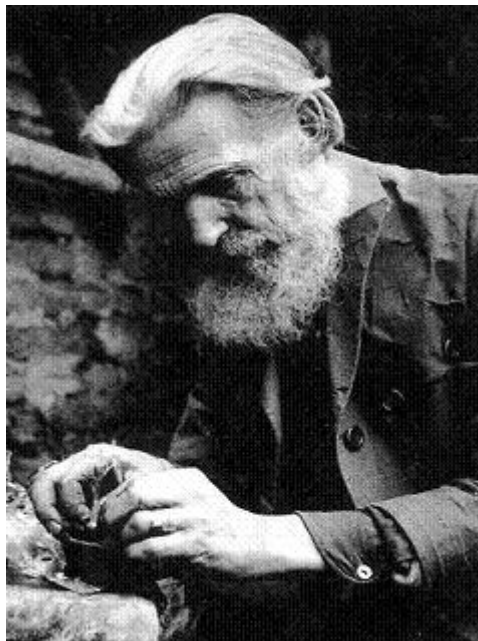

V létech 1903–1913 žil více v Paraguayi, Brazílii a Argentině než doma. Jeho první cesta vedla do oblasti Mato Grosso, ale musel ji předčasně ukončit, protože utrpěl těžká zranění při střetnutí s jaguárem. Nejdříve se dlouho léčil mezi indiány, ale na doléčení se vrátil do Evropy. To, že zabil jaguára mu přineslo mezi indiány velkou úctu a vážnost a pomohlo mu při jeho dalších cestách. Vynikal humánním přístupem k domorodcům, pochopením jejich mentality a uměním komunikovat s nimi.

Na své druhé cestě strávil delší čas u indiánského kmene Čamakoko v povodí řeky Paraguay a oženil se zde s indiánkou *Lora-y* (Černá kachna). Zde se mu asi v září 1905 narodila dcera Hermína. O její existenci se Fričova česká rodina dozvěděla až téměř po sto letech.

Ze své třetí cesty přivezl z Ameriky do Prahy indiána Čerwuiše z tohoto kmene. Frič ho představoval při svých přednáškách, ale hlavním důvodem jeho příjezdu byla snaha objevit příčinu záhadné nemoci, která decimovala jeho kmen. Frič chtěl, aby jej prohlédli zdejší lékaři a skutečně byl objeven původ choroby - dosud neznámí střevní parazité, a byl nalezen i způsob léčby. V roce 1909 při své čtvrté cestě dopravil Čerwuiše a patřičné léky zpět..

Na své páté cestě v roce 1919 vystupoval nejen jako cestovatel a vědec, ale také jako kulturní a propagační vyslanec československé vlády. Po návratu ze této cesty se oženil a jeho vnuk Pavel Frič se nyní snaží zvýšit povědomí o svém dědovi. Právě on a jeho žena byli v roce 2000 iniciátory cesty českých filmařů po stopách Čerwuiše, při které byla nalezena Hermína a asi 200 dosud žijících přímých Fričových potomků.

Byl považován za největšího soudobého znalce kaktusů, sbíral je všude, od Mato Grossa přes Gran Chaco až po Andy, ve Střední i Severní Americe. Popsal desítky nových druhů a shromáždil největší a nejceněnější evropskou sbírku kaktusů své doby. Ta ale zanikla během druhé světové války, kdy mu kaktusy ve sklenících zmrzly. Zpopularizoval pěstování kaktusů, zejména ve střední Evropě. Jeho objevy byly rozsáhlé, ale horší byla publikace výsledků a tak mnoho jím objevených druhů bylo nakonec přisouzeno jiným, protože je podrobně a přesně vědecky nepopsal. Jen několik druhů kaktusů je pojmenováno po něm. Jeho velkou botanickou prací je „*Index kaktusů*“ a jedinečný herbář, který je součástí sbírek Národního muzea.

Frič během svých cest navštívil desítky indiánských kmenů a podle jeho vlastních slov to byly velmi krásné roky, cítil prý se u nich lépe než v pražské maloměstské společnosti. Sestavil slovníky 36 indiánských jazyků, pořídil stovky fotografií z oblasti Gran Chaca a jihozápadní Brazílie a získal tisíce předmětů denní potřeby indiánů. Často se jednalo o jedinečné materiály vypovídající o tom, jak tito obyvatelé pralesů žili předtím, než byli zásadněji ovlivněni civilizací, nebo vymřeli. Hlavním jeho dílem v oblasti etnografie je populárně naučné, ale i po vědecké stránce velmi přínosné dílo „Indiáni Jižní Ameriky“, ve kterém popsal jejich život a zvyklosti..

Jako znalec indiánů a etnograf dosáhl mezinárodního uznání a získal popularitu zejména v zahraničí, zatímco v Čechách byl přehlížen. Také mnoho jeho sbírek skončilo v zahraničí, zejména v New Yorku a v Petrohradě, jen malá část je v Náprstkově muzeu. I většina jeho odbornějších prací o indiánech vyšla v cizině. Velké úsilí věnoval vzájemné popularizaci zemí, byl autorem desítek článků, publikovaných v dobových časopisech a novinách v řadě evropských a jihoamerických zemích..Vedle odborných knih psal i dobrodružné knihy pro mládež, ve kterých čerpal ze svých zážitků na cestách. Generace čtenářů dobrodružné literatury prožívaly jeho příběhy z knížek „Strýček indián“, „Dlouhý lovec“ a „Hadí ostrov“ s ilustracemi Zdeňka Buriana, které byly u nás velmi populární a dočkaly se několika vydání.

Po banálním poranění onemocněl tetanem a 4.prosince 1944 v Praze zemřel. Během své nemoci a umírání lékařům pečlivě popisoval své pocity a stavy, aby tak co nejvíce prospěl lékařské vědě. Celý svůj život byl nucen bojovat proti měšťáckým tradicím, intrikám a dogmatismu. Mnoho jeho poznámek a dosud nepublikovaných prací po jeho smrti zmizelo.

Vypracoval: ing.Jiří Valenta